

Смаглюк Роман Миколайович,
здобувач вищої освіти
навчально-наукового експертно-
криміналістичного інституту
Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:
завідувач кафедри теорії, історії
та філософії права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент
Кривицький Юрій Віталійович

ЦИФРОВА ДЕРЖАВА ЯК СУЧАСНА МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій зумовлює докорінну трансформацію механізму функціонування держави, її інституційної структури та способів взаємодії з населенням. Цифровізація виступає одним із пріоритетних напрямів модернізації публічної влади, оскільки забезпечує оперативність прийняття рішень, підвищує прозорість адміністративних процедур та якість публічних послуг. Особливої значущості набуває дослідження цифрової держави в умовах сучасних викликів, пов'язаних із забезпеченням стабільності державних інститутів, захистом прав людини та гарантуванням національної безпеки. У сучасній юридичній науці цифрову державу розглядають як форму організації діяльності держави із застосуванням цифрових технологій, систему електронної взаємодії між державою та суспільством, а також як новий етап розвитку державності в умовах інформаційного суспільства [2, с. 96–101]. Узагальнення наукових підходів дозволяє визначити цифрову державу як сучасну форму організації державної влади, що функціонує на основі використання цифрових технологій як основного засобу реалізації державних функцій та забезпечення взаємодії з особою.

Ключовими ознаками цифрової держави є використання цифрових технологій у діяльності державних органів, електронна взаємодія між державою та громадянами, функціонування електронних інформаційних ресурсів, доступність публічних послуг у цифровій формі, відкритість діяльності органів влади та

забезпечення інформаційної безпеки. Сукупність цих ознак свідчить про формування якісно нового рівня розвитку державності в умовах цифровізації суспільства [1, с. 214–218]. Розвиток цифрової держави має еволюційний характер. Початковий етап був пов'язаний із використанням технічних засобів обробки інформації у діяльності державних органів. Подальший розвиток інформаційних систем та мережевих технологій забезпечив можливість електронної взаємодії між органами державної влади. Особливе значення мало формування системи електронного урядування, що створило умови для отримання адміністративних послуг у цифровому форматі. Сучасний етап характеризується використанням цифрових платформ, автоматизованих систем управління та елементів штучного інтелекту у сфері державного управління.

Правову основу функціонування цифрової держави в Україні становлять Конституція України, закони України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», «Про адміністративні послуги», а також інші нормативно-правові акти у сфері цифровізації державного управління [4; 5]. Важливим напрямом розвитку цифрової держави є впровадження електронного урядування, електронного документообігу, цифрових реєстрів та механізмів електронної ідентифікації особи.

Показовим прикладом розвитку цифрової держави в Україні стало впровадження державної цифрової платформи «Дія». Україна стала однією з перших держав світу, де цифрові документи – ID-картка, закордонний паспорт, водійське посвідчення – отримали таку ж юридичну силу, як і паперові аналоги. Особливого значення цифрові сервіси набули після початку повномасштабної збройної агресії Російської Федерації у 2022 р., коли значна частина державних послуг продовжувала надаватися дистанційно навіть в умовах воєнного стану. Це продемонструвало важливу роль цифрової держави у забезпеченні стабільності функціонування публічної влади в кризових умовах.

Особливе значення для розвитку цифрової держави мають міжнародні стандарти у сфері цифровізації. До них належать принципи доступності цифрових послуг, відкритості діяльності держави, сумісності інформаційних систем, забезпечення інформаційної безпеки та захисту прав людини в цифровому середовищі. Ці стандарти формуються під впливом глобальних процесів розвитку інформаційного суспільства та спрямовані на

забезпечення ефективності публічного управління. Водночас функціонування цифрової держави пов'язане з низкою проблем. Серед них – необхідність забезпечення захисту персональних даних, кібербезпеки, стабільності функціонування інформаційних систем, подолання цифрової нерівності та адаптації державних органів до використання новітніх технологій. Особливої уваги потребує проблема забезпечення прав людини у цифровому середовищі та правового регулювання використання штучного інтелекту у сфері державного управління [3, с. 201–205].

Отже, цифрова держава є закономірним етапом розвитку сучасної державності в умовах інформаційного суспільства. Її функціонування сприяє підвищенню ефективності державного управління, забезпеченню доступності публічних послуг та розвитку взаємодії між державою і громадянами. Подальший розвиток цифрової держави в Україні пов'язаний із вдосконаленням правового регулювання цифрових технологій, розвитком електронного урядування та забезпеченням належного рівня інформаційної безпеки.

Список використаних джерел

1. Теорія держави і права : підруч. / О. М. Бандурка та ін. / За заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. 416 с.

2. Загальна теорія права. Нормативний курс : підруч. для студ.-юристів / В. В. Костицький та ін. / За ред. С. В. Бобровник. 2-ге вид., стереот. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 596 с.

3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П., Жданенко С. Б. Сучасне суспільство, людина, право в умовах глобальних трансформацій : монографія. Харків : Право, 2020. 344 с.

4. Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» від 5 жовтня 2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

5. Закон України «Про адміністративні послуги» від 6 вересня 2012 р. № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>